
RUBRIEK OPSPORING EN POLITIE

INTEGRALE VEILIGHEID IN NEDERLAND

Vele vragen rijzen als men nagaat wat er op de werkvloer gebeurt.

Waarom komt lokaal integraal veiligheidsbeleid zo moeizaam van de grond? De aanpak is onvoldoende systematisch. Het vraagt om een manier van besturen (horizontale sturing noemen de Nederlanders dat) die gemeenten nog onvoldoende beheersen. En ook de positie van de veiligheidscoördinator is vaak te zwak¹.

Ziedaar enkele vaststellingen in Nederland, gemaakt door het bureau Andersson Elffers Felix in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken in voorbereiding van het project Veilige gemeente, die zou kunnen overgedragen worden naar België.

Door het ontbreken van een systematische aanpak blijft het lokale veiligheidsbeleid er steken in geïsoleerde projecten die geen deel uitmaken van het reguliere beleid. Ook zijn maatregelen onvoldoende gebaseerd op een analyse van de problematiek of van de knelpunten in de bestaande aanpak. Dikwijls ontbreekt het aan concrete doelen en prestatieafspraken tussen de samenwerkende partners.

Aan de hoge eisen die aan veiligheidscoördinatoren moeten worden gesteld ("een schaap met vijf poten"), wordt vaak niet voldaan. Een veiligheidscoördinator moet niet alleen beschikken over ruime expertise en een goed netwerk, binnen het ambtelijk apparaat dient hij bovendien een zware positie te hebben, met korte lijnen naar het bestuur.

Door hun traditionele kijk op sturing ("verticaal") ervaren gemeenten hun mogelijkheden tot beïnvloeding van niet-gemeentelijke partners als onvoldoende. Integrale veiligheid vraagt echter om horizontale vormen van sturing. Instrumenten waar de gemeente wel over beschikt, zoals subsidievoorwaarden, vergunningen, convenanten, prestatieafspraken of de gezagsuitoefening over politie, worden daarentegen onvoldoende benut.

Gezien de beperkte expertise die de gemeenten vooral de kleinere onder hen - in huis hebben zijn zij vaak onvoldoende partij voor de hoogwaardige specialisten die veiligheidspartners als woningcorporaties of zorginstellingen kunnen inzetten. Bovendien schort het vaak aan informatieverzameling en analyse en blijken registratiesystemen dikwijls vervuild. De samenhang tussen integraal veiligheidsbeleid en andere beleidsterreinen is vaak zwak, zowel beleidsmatig als organisatorisch. Van een breed commitment is slechts in weinig gemeenten sprake.

Het integrale veiligheidsbeleid wordt in Nederland voorts bemoeilijkt door een onvoldoende aansluiting van de justitieketen en de zorgketen. Gemeenten hebben geen directe bestuurlijke relatie met deze instellingen, die op hun beurt weer vanuit regionale of landelijke doelstellingen worden aangestuurd. Bovendien is er bij politie en justitie een tendens naar centralisatie en "afrekenen" op meetbaar resultaat. Gemeenten en andere partners vrezen dat hiermee de ruimte voor lokaal maatwerk zal worden ingeperkt. Wil de gemeentelijke regie beter uit de verf komen, dan zullen gemeenten om te beginnen de juiste personen moeten aantrekken. "Trekking" van de uitvoering die de kwaliteit hebben om het proces van samenwerking te managen, beschikken over inhoudelijke expertise, kennis van het werkveld van de partners en expertise omtrent een systematische aanpak van het veiligheidsbeleid. Tenslotte spreekt het voor zich dat deze sleutelfiguren een zware positie moeten hebben in het ambtelijk apparaat en dicht bij het bestuur staan.

Stimulansen, menen de onderzoekers, kunnen ook uitgaan van regionale samenwerking, met name voor de kleine en middelgrote gemeenten. Een andere suggestie is (inter)collegiale toetsing door gemeentebestuurders en ambtenaren van elkaars manier van werken. De rijksoverheid op zijn beurt moet faciliterend zijn voor de gemeenten. Door het wegnemen van belemmeringen in regelgeving, door het bundelen van nu nog versnipperde geldstromen op het gebied van veiligheid en door het tegengaan van verkokering. De positie van de gemeenten ten opzichte van justitiële en zorginstellingen zou moeten versterkt

¹ SMVP nieuws, oktober 2005

worden. En, nog meer knelpunten worden aangegeven door G. Vlek, knelpunten die bij een grondige evaluatie mee kunnen genomen worden, bij het eventueel opstarten van Belgische initiatieven².

Het kerntakendebat in Nederland.

De Nederlandse Regering heeft, in samenhang met haar reorganisatieplannen voor de politie, een notitie uitgegeven betreffende de kerntaken van de politie.

In deze notitie staat duidelijk dat de kerntaken van de politie moeten beperkt worden tot:

- de strafrechtelijke rechtshandhaving;
- het handhaven van de openbare orde;
- het verlenen van noodhulp,

en NIET voor de algehele veiligheid en hulpverlening.

Qua hulpverlening zou de politie enkel optreden als de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- hulpverlening is dringend (acuut, noodzakelijk);
- hulpverlening wordt uitgevoerd door de politie tot het moment dat primair met die taak belaste gespecialiseerde hulpverleningsdiensten het overnemen, en
- de hulpverlening is gekoppeld aan de handhavingstaak van de politie (er is sprake van strafbare feiten of aantasting van de openbare orde) of er is sprake van gevaar.

Wel vervult ook de politie een rol in de (multidisciplinaire) aanpak van grootschalige rampen, conflict- en crisissituaties. Naast deze taken heeft de politie ook een taak op het vlak van het signaleren en adviseren op terreinen en onderwerpen die de primaire verantwoordelijkheid van andere organisaties betreft.

Het doel van de kerntakendiscussie is:

- het bieden van helderheid over de politietaken;
- het overdragen van een aantal oneigenlijke taken;
- het bijdragen aan een verbeterde en meer gestructureerde samenwerking met andere partijen.

² VLEK, G., Met vallen en opstaan. Integraal veiligheidsbeleid in Nederland: een tussenbalans, in: PONSMAERS, P. (ed.), Integraal veiligheidsbeleid 2005, Mechelen, Kluwer, 479 (15-80)

De Regering verlaat hierdoor het concept dat in de negentiger jaren in "Politie in verandering" is neergelegd, en dat een veel bredere taakstelling omvatte. Bovendien is dit een enger concept dan datgene dat recent door de korpschefs in het document "Politie in ontwikkeling" werd verwoord.

Het is de bedoeling van de Regering om deze notitie samen met de politiehervorming (één politie) in werking te laten treden.

De politie en de "Grote Franchimont"

De Senaat heeft zojuist een wetsvoorstel goedgekeurd dat fundamenteel het wetboek van strafvordering herzielt. Dit wetsvoorstel gaat nu naar de Kamer voor bespreking.

In justitiekringen heeft dit wetsvoorstel al voor enige deining veroorzaakt (zie art. F. Schuurmans, in Pantoopticon, 2005, nr 5).

Tot op heden werd de politie nog niet in deze materie geconsulteerd. De Federale politieraad zal nu alsnog een advies uitbrengen in de hoop dat dit de Kamerbesprekingen en het interkabinetten standpunt (binnenlandse zaken en justitie) alsnog kan beïnvloeden. Dit is nodig om reden dat dit wetsvoorstel, bij in werking treden, immense gevolgen zal hebben op het strafrechtelijk functioneren van de politie.

Willy Bruggeman

KADERBESLUIT BETREFFENDE DE VEREENVOUDIGING VAN DE UITWISSELING VAN INFORMATIE EN INLICHTINGEN TUSSEN DE RECHTSHANDHAVINGS AUTORITEITEN VAN DE LIDSTATEN VAN DE EUROPESE UNIE

Het Haags Programma ¹ voorziet in de versterking van de veiligheid ondermeer door het verbeteren van de uitwisseling van informatie. De Europese Commissie heeft in het najaar 2005 een reeks nieuwe initiatieven aan de Raad en het Europees Parlement voorgelegd. Zo ondermeer een voorstel van kaderbesluit inzake dataprotect-

¹ Besluit van de Europese Raad van Brussel van 4/5 november 2004 - het Haags programma, Bijlage I - Versterking van vrijheid, veiligheid en recht in de Europese Unie, hoofdstuk III, punt 2.